CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD	PESEL

Miejsce na naklejkę.
Sprawdź, czy kod na naklejce to **E-100**.
Jeżeli tak – przyklej naklejkę.
Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

Egzamin maturalny *Formuła 2015*

JĘZYK POLSKI

Poziom rozszerzony

Symbol arkusza
EPOP-R0-**100**-2506

DATA: **13 czerwca 2025 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **9:00**

CZAS TRWANIA: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **40**

WYPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

Uprawnienia zdającego do:

☐ dostosowania zasad oceniania.

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **właściwy arkusz egzaminacyjny**, tj. arkusz we **właściwej formule**, z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwy** arkusz – natychmiast zgłoś to nauczycielowi. Nie rozrywaj banderol.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwy** arkusz – rozerwij banderole po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Układ graficzny
© CKE 2022

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 14 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie arkusza oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
3. W wyznaczonym miejscu zapisz numer tematu wybranego do realizacji.
4. Wypracowanie zapisz w miejscu na to przeznaczonym.
5. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
6. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
9. Możesz korzystać ze słownika ortograficznego i ze słownika poprawnej polszczyzny.

Wybierz jeden temat i napisz wypracowanie.

Temat 1. Określ, jaki problem podejmują Bożena Chrząstowska i Seweryna Wysłouch w podanym tekście. Zajmij stanowisko wobec rozwiązania przyjętego przez autorki, odwołując się do tego tekstu oraz do innych tekstów kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 wyrazów.

Bożena Chrząstowska, Seweryna Wysłouch
[Motywacja w dziele literackim]

Bieg zdarzeń w dziele epickim nie zależy wyłącznie od woli i decyzji postaci literackiej, mają nań wpływ również i inne czynniki: prawa biologiczne, historyczne, polityczne, społeczne, którym życie jednostki może być podporządkowane i których udział w utworze może być różny. Sprawa jest bardziej skomplikowana: o stanowisku i wpływie postaci na akcję będzie decydować przyjęty przez pisarza system uwarunkowań, któremu podlegają bohaterowie. Ten system zwiemy motywacją. W zależności od tego, jakim czynnikom w życiu ludzkim autor daje prymat, mówimy o motywacji realistycznej (psychologicznej, biologicznej, społecznej) lub fantastycznej (baśniowej, metafizycznej).

Motywację realistyczną, w tym przypadku społeczną, spotykamy, analizując dzieje Wokulskiego z *Lalki*. Wszelkie jego inicjatywy, jak zdobywanie wykształcenia, próby pracy naukowej, rozwijanie handlu, wreszcie walka o ukochaną kobietę, zostają udaremnione przez zacofane, hołdujące przesądom stanowym społeczeństwo, które łamie bohatera i zmusza go do odejścia.

W *Trylogii* Henryka Sienkiewicza natomiast losy postaci podporządkowane są prawom baśni: zawsze zwycięża dobro nad złem, bohaterów nie imają się klęski, wyrastają na herosów cudownie dających sobie radę w każdych okolicznościach.

Należy jednak podkreślić, że w dziele nie zawsze mamy do czynienia z motywacją jednego typu. Często różne typy motywacji łączą się ze sobą, w wyniku czego otrzymujemy skomplikowany, niejednostronny obraz świata, w którym wiele różnorakich czynników wpływa na losy ludzkie. Tak ukazywała człowieka i świat powieść dziewiętnastowieczna. Toteż według słów Zbigniewa Bieńkowskiego: „Człowiek tamtych czasów był człowiekiem z krwi, kości, mózgu, psychiki, był człowiekiem psychologicznym, biologicznym, metafizycznym i socjologicznym jednocześnie, a więc był człowiekiem pełnym. Literatura ówczesna tworzyła modele człowieka całkowitego”[1].

Tymczasem we współczesnej literaturze mamy często do czynienia z człowiekiem ukazanym tylko od jednej strony i podporządkowanym jednego typu motywacji. Dzieje się tak w *Procesie* Kafki. Życie psychiczne, rodzinne Józefa K.[2], jego powiązania społeczne zostały z utworu wyeliminowane na rzecz jednej sprawy – procesu, który mu wytoczono. Motywacja psychologiczna została zupełnie zignorowana: bohater nawet nie pyta się, o co go oskarżają, przyjmuje niespodziewane wydarzenia jako rzecz naturalną i samo przez się zrozumiałą. W ten sposób wyeksponowana została postawa bohatera wobec oskarżenia. Człowiek Kafki jest jednostronny, metafizyczny, boryka się tylko z problemami ogólnoludzkiej winy.

O tym więc, czy postać wpływa na bieg wydarzeń, rozstrzyga typ motywacji. Motywacja eksponuje problematykę utworu, podkreśla czynniki najważniejsze, decydujące w życiu człowieka, dlatego dotarcie do niej jest sprawą niesłychanie istotną dla interpretacji dzieła.

Na podstawie: Bożena Chrząstowska, Seweryna Wysłouch, *Poetyka stosowana*, Warszawa 1987.

[1] Z. Bieńkowski, *Modelunki*, Warszawa 1966.
[2] Józef K. – główny bohater powieści *Proces* Franza Kafki.

Temat 2. Dokonaj interpretacji porównawczej podanych utworów. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 wyrazów.

Adam Mickiewicz
Do Niemna

Niemnie, domowa rzeko moja! gdzie są wody,
Które niegdyś czerpałem w niemowlęce dłonie,
Na których potem w dzikie pływałem ustronie,
Sercu niespokojnemu szukając ochłody?

Tu Laura, patrząc z chlubą na cień swej urody,
Lubiła włos zaplatać i zakwiecać skronie,
Tu obraz jej malowny w srebrnej fali łonie
Łzami nieraz mąciłem, zapaleniec młody.

Niemnie, domowa rzeko, gdzież są tamte zdroje,
A z nimi tyle szczęścia, nadziei tak wiele?
Kędy jest miłe latek dziecinnych wesele?

Gdzie milsze burzliwego wieku niepokoje?
Kędy jest Laura moja, gdzie są przyjaciele?
Wszystko przeszło, a czemuż nie przejdą łzy moje!

Adam Mickiewicz, *Do Niemna*, [w:] tegoż, *Wsłuchać się w szum wód*, Warszawa 2021.

Czesław Miłosz
Do leszczyny

Nie poznajesz mnie, ale to ja, ten sam,
Który wycinał na łuki twoje brunatne pręty,
Takie proste i śmigłe w biegnięciu do słońca.
Rozrosłaś się, ogromny twój cień, hodujesz pędy nowe.
Szkoda, że tamtym chłopcem już nie jestem.
Chyba kij sobie bym wyciął, bo widzisz, chodzę o lasce.

Kochałem twoją korę, brązową z białym nalotem,
Koloru najzupełniej leszczynowego.
Radują mnie te, co przetrwały, dęby i jesiony,
Ale ty ucieszyłaś mnie najbardziej,
Jak zawsze czarodziejska, z perłami twoich orzechów,
Z pokoleniami wiewiórek, które w tobie tańczyły.

Jest coś z heraklitejskiej zadumy, kiedy tutaj stoję,
Pamiętający siebie minionego
I życie, jakie było, a też jakie być mogło.
Nic nie trwa, ale trwa wszystko: ogromna stałość.
I próbuję w niej umieścić moje przeznaczenie,
Którego, tak naprawdę, przyjąć nie chciałem.
Byłem szczęśliwy z moim łukiem, skradając się brzegiem baśni.
Co stało się ze mną później, zasługuje na wzruszenie ramion
I jest tylko biografią, to znaczy zmyśleniem.

Post scriptum

Biografia, czyli zmyślanie albo wielki sen.
Obłoki ułożone warstwami na skrawku nieba między jasnością brzóz.
Żółte i rdzawe winnice pod wieczór.
Na krótko byłem sługą i wędrowcem.
Odpuszczony, wracam drogą niebyłą.

Szetejnie – Napa Valley, *jesień 1997*

Czesław Miłosz, *Do leszczyny*, [w:] tegoż, *Wiersze wszystkie*, Kraków 2018.

WYPRACOWANIE

na temat nr ……

	Miejsce dla egzaminatora
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____

.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____

Tabelę wypełnia egzaminator!

		Liczba punktów	Suma	Uzasadnienie przyznania 0 punktów
wypowiedź argumentacyjna	A.	0 − 3 – 6 − 9		
	B.	0 − 3 – 6 − 9		
interpretacja porównawcza	A.	0 – 2 – 4 − 6		
	B.	0 – 4 – 8 − 12		
	C.	0 – 2		
	D.	0 – 3 − 6		
	E.	0 – 1 − 2		
	F.	0 – 2 − 4		
	G.	0 – 2 − 4		
	H.	0 – 2 − 4		

BRUDNOPIS *(nie podlega ocenie)*

JĘZYK POLSKI

Poziom rozszerzony

Formuła 2015

JĘZYK POLSKI

Poziom rozszerzony

Formuła 2015

JĘZYK POLSKI

Poziom rozszerzony

Formuła 2015